

7. Jerikson Je. Identichnost' : junost' i krizis / Jerik G. Jerikson / [per. s angl. ; obshh. red. i predisl. A.V. Tolstyh]. – M. : Progress, 1996. – 344 s.

8. Jastochkina I. A. Psihologichni chinniki viniknennja ta korekcija osobistisnoj trivozhnosti u rann'omu junac'komu vici : dis... kand. psihol. nauk: 19.00.07 / Irina Anatolijivna Jastochkina. – K., 2011. – 320 s.

Petrova A. Complex of students' social fears factors. The article analyses "social fear" concept as a complex nature phenomenon. Considering social and psychological conditions of life in Ukraine, fears show themselves in different forms and represent the phenomenon so multi-faceted, that covering their psychological and functional features remains an important task of nowadays life.

The objective of the article is to analyze the nature and specificity of student's social fear phenomenon and factors that cause it. Presented are the results of the research on how personal social fears and such psychological states as subjective feeling of loneliness, anxiety, aggression, stiffness, frustration correlate. It is highlighted that the basic factor of students' social fears is low self-esteem.

Research results were compared using the X²- criterion of K. Pearson, which allowed to establish correlation between social fears and their factors. It was found that low self-esteem, self-distrust and aggression positively correlate with person social fears and show the signs of social social incompetence.

Also it was discovered that personal anxiety and rigidity of students tends to grow in the course of studying. Comparing the results of 1st, 3rd and 5th courses, the 5th course had the highest indicators of all.

Presented research results are of an importance for development of further correctional program aimed to reduce HEI students' social fears.

Key words: social fear, factors, self-esteem, anxiety, aggression, rigidity, loneliness, frustration, dynamics, tendencies.

Отримано: 2.06.2014 р.

УДК 159.9.072.4

Пилипенко Н.М.

ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ НА ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТІВ

Пилипенко Н.М. Вплив психологічного консультування на особистісно-професійний розвиток студентів. У статті об'рунтовано основні завдання психологічного консультування, його роль для особистісного й професійного зростання студентської молоді вищого навчального закладу. Уточнено та поглиблено поняття академічного консультування і психологічної компетентності. Емпірично виявлено різні

рівні розвитку – від високого до низького – психологічної компетентності студентів і встановлено бар'єри замовлень студентами консультувань у психолога. З'ясовано, що академічне консультування з метою підвищення рівня психологічної компетентності й гармонійного особистісно-професійного розвитку майбутнього фахівця має найвищу результативність серед усіх видів роботи практичного психолога університету. Якість консультування залежить від суб'єкт-діяльнісної сутності особистості психолога у процесі його співпраці з студентами.

Ключові слова: академічне консультування, психологічна компетентність, особистісно-професійний розвиток.

Пилипенко Н.Н. Влияние психологического консультирования на личностно-профессиональное развитие студентов. В статье обоснованно основные задания психологического консультирования, его роль для личностного и профессионального роста студенческой молодежи высшего учебного заведения. Уточнено и углублено понятие академического консультирования и психологической компетентности. Эмпирически обнаружены разные уровни развития – от высокого к низкому – психологической компетентности студентов и установлены барьеры заказов студентами консультирования у психолога. Выяснено, что академическое консультирование с целью повышения уровня психологической компетентности и гармоничного личностно-профессионального развития будущего специалиста имеет наивысшую результативность среди всех видов работы практического психолога университета. Качество консультирования зависит от субъект-деятельностной сущности личности психолога в процессе его сотрудничества со студентами.

Ключевые слова: академическое консультирование, психологическая компетентность, личностно-профессиональное развитие.

Постановка проблеми. Відповідно до європейських очікувань щодо модернізації української освіти та її інтеграції у світову систему важливими є якість освіти та організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. Визначальними щодо якості освітнього процесу є особистість викладача-психолога і студента, їх оптимальний для підготовки конкурентоспроможного випускника ВНЗ, його особистісного й професійного становлення рівень відповідальності, адекватної самооцінки та психологічної компетентності. Особистісне зростання студентів є психологічною умовою їх успішного професійного становлення та формування професійної ідентифікації – її несформованість, та, як наслідок, невпевненість у собі, актуалізують механізми психологічного захисту. Так виникає психологічне під'рунтя для майбутніх професійних проблем і слабкої професійної самореалізації. Тому обов'язком психолога-консультанта, який до того ж обов'язково повинен бути представником викладацького складу навчального закладу, є психологічний супровід студентів як одна з вагомих умов їх особистісного зростання і професійного становлення.

Складні громадянські і зовнішні обставини, що склалися на сьогоднішній час у суспільстві, особливо міграційні процеси та проблеми з працевлаштування молоді на ринку праці зумовлюють труднощі студентів і викладачів в усвідомленні та вирішенні значущих особистих і академічних проблем, пов'язаних з навчальною діяльністю, що також підтверджує актуальність питання впливу професійної діяльності психолога ВНЗ на психологічне забезпечення професійного становлення студентської молоді в нестабільних соціальних умовах.

Постановка завдань. Мета дослідження полягає у з'ясуванні та аналізі ролі психологічного консультування для формування особистості студента, її професійного становлення під час навчання. Об'єкт дослідження – особистісно-професійне зростання студентів. Предмет дослідження є цілеспрямований вплив (у формі діалогу з наслідками – як для клієнта, так і для консультанта) психолога ВНЗ на особистісно-професійний розвиток студента у процесі академічного консультування. Завданнями дослідження є: 1) об'рунтувати емпіричне вивчення психологічної компетентності учасників академічних консультувань як уміння перенесення психологічних знань у вирішення проблеми в значущій навчальній ситуації на етапі професійного становлення; а також як показника розвитку професійної рефлексії; 2) проаналізувати специфіку та завдання психологічного супроводу особистісно-професійного розвитку студентів, спрямованого на формування мотивації досягнень у діяльності та оптимізацію їх адаптації до вимог ВНЗ з врахуванням академічних проблем та індивідуальних, соціально-психологічних і вікових особливостей студентської молоді.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. У вивчення питання про особистісний і професійний розвиток особистості вагомий внесок зробили такі українські дослідники, як Г.О. Балл, М.Й. Боришевський, Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, В.О. Моляко, В.А. Семиченко, Н.В. Чепелева та ін. Консультативну роботу психолога – як надання допомоги студентам і співробітникам вищого навчального закладу у вирішенні їх психологічних проблем описують З.Г. Кісарчук, С.Д. Максименко, В.Г. Панок, Н.І. Повакель, В.В. Рибалка, Т.М. Титаренко, Н.В. Чепелева та багато інших дослідників.

Зокрема, українські дослідники Н.В. Чепелева і Н.І. Повакель об'єктивно характеризують стан психологічної культури у закладах освіти. Вони зазначають: "Додаткові складнощі викликає той факт, що багато викладачів ВЗО не мають спеціальної педагогічної освіти (передусім це стосується економічних, технічних та деяких інших закладів), їхня психологічна компетенція перебуває на край небажаному рівні, наслідком

чого є непорозуміння у спілкуванні з студентами та колегами, психологічні проблеми у професійній діяльності. З іншого боку, низька психологічна культура студентів спричиняє появу внутрішніх та міжособових конфліктів, веде до особистісних дисгармоній, фрустрацій, негарздів у навчанні та оволодінні професією" [8, с. 2]. Актуальність питання підвищення психологічної культури у вищих закладах освіти для освітнього процесу й зумовила вибір теми статті. Проблема впливу академічного консультування на особистісно-професійне зростання студентів ще не була предметом спеціального вивчення у вітчизняній науці.

Виклад методики і результатів дослідження. Консультативна психологічна допомога студентам є основним напрямом професійної діяльності практичного психолога вищого навчального закладу. Академічне консультування визначаємо як вид психологічної допомоги студентам в усвідомленні й пошуку способів подолання проблем, пов'язаних з їх особистісним зростанням і професійним становленням під час навчання у ВНЗ та як засіб підвищення рівня психологічної компетентності, формування професійної рефлексії та професійно важливих особистісних якостей майбутнього фахівця.

Основною метою консультативної роботи психолога є стимулювання студента до прояву активності для досягнення успіху в навчальній діяльності; формування в нього готовності до змін і саморозвитку, виходячи з перспектив на майбутнє професійне життя. У цій взаємодії з психологом молода людина починає бачити у своїх проблемах нові можливості, усвідомлювати внутрішній мотиваційний конфлікт, а отже – здатна по-іншому подивитися на недосяжну мету та змінити ставлення до перешкод для її досягнення, після чого – віднайти успішні шляхи вирішення академічної проблеми.

Застосування технічних навичок психологічного впливу під час консультування лише доповнює професійну компетенцію психолога-консультанта. Найбільшу значущість завжди повинна мати його увага й емоційна теплота до студента, вміння підтримувати з ним довірливі стосунки – це забезпечується саме особистісними якостями консультанта, який до того ж вміє успішно вирішувати власні психологічні проблеми, має достатній рівень професійної самосвідомості для виконання своїх службових обов'язків.

Академічне консультування охоплює і викладацький склад. Психолог університету реалізує одне з основних завдань психологічного забезпечення навчально-виховного процесу: "...психологічну допомогу викладачам у налагодженні ефективного контакту зі студентами, у розв'язанні конфліктів... та в тих навчальних ситуаціях, що виклика-

ють емоційну напругу. Йдеться насамперед про іспити й заліки, взагалі про організацію роботи під час сесії, виробничої практики тощо" [2, с. 381]. Для співпраці студентів і викладачів важливим є сприяння психолога їх особистісній інтеграції, навчання адекватному емоційному реагуванню на конкретні проблеми, з якими стикається людина у навчальній чи професійній діяльності.

Виконання цих завдань психологом Черкаського державного технологічного університету поєднувалося з психолого-просвітницькою роботою на всіх засіданнях старостатів і студентських рад протягом року, у процесі лекційних курсів на теми: "Професійна діяльність психолога у закладах освіти", "Психологічні засоби оптимізації адаптації першокурсників" тощо, під час проведення соціально-психологічних тренінгів і бесід. Проте за результатами анкетних даних 58 студентів денної форми навчання старших III-IV курсів лінгвістичного факультету (29 осіб) та факультету інформаційних технологій та систем (29 осіб) віком від 19 до 23 років було виявлено, що оптимальну ефективність у формуванні професійної рефлексії та розвитку психологічної компетентності має саме психологічне консультування. Лише безпосередня участь студента в ньому дає йому можливість по-справжньому "пережити" і усвідомити значущість самостійного вирішення психологічної проблеми, гордість за себе – як спроможність бути відповідальним за своє життя та водночас – можливість подивитись на себе з боку, позитивно самоствердитися через підвищення самоповаги та перейняти той соціально-поведінковий репертуар, який свідчить про успішність у навчальній діяльності.

Так, з усіх опитуваних 35 % студентів підтвердили в анкетах, що звертались по психологічну допомогу та добре обізнані з роботою психолога, основними цілями та завданнями консультування і специфікою академічного консультування. Вони мають високий рівень психологічної компетентності, задоволені ВНЗ, обраною спеціальністю, спілкуванням з викладачами та впевнені у собі щодо самостійного вирішення значущих психологічних проблем. У правильних відповідях на запитання "Хто такий психолог?" вони запевняють: це "теж людина", "людина, яка допомагає іншій поглянути на себе з боку та пояснює вчинки", "фахівець, який знає внутрішній світ людини та допомагає їй досягти гармонії" тощо. До завдань академічного консультування ці студенти віднесли такі: "допомогти студенту розібратися, з якою метою він навчається", "допомогти студенту розкритись, не забувши про навчання за його особистими проблемами" тощо.

Цікавим є факт, що учасники психологічного консультування у поясненні того, що студент не звертається до психолога за наявності

переживання негативних емоцій внаслідок значущої проблеми, проявили адекватну самооцінку та оптимальний рівень психологічної компетентності: "люди бояться висміювання їхніх дій, та ці дії – не в тренді українського суспільства!", "не визнають своєї психологічної проблеми", "стереотипи мислення та тиск з боку інших", "вміють вирішувати свої проблеми" тощо. Студенти цієї групи усвідомлюють свої професійно важливі особистісні якості та адекватно оцінюють свої можливості відповідно до вимог навчально-фахового довілля.

Середній рівень з тенденцією до низького психологічної компетентності зафіксовано у 48 % студентів, які брали участь у консультуваннях лише шкільного психолога під час навчання в школі та мають деякі поверхневі знання про роботу психолога ВНЗ. Їм характерні амбівалентні оцінки – позитивне ставлення студентів цієї групи до явищ навчально-професійного довілля водночас чергується з негативним. Ураховуючи негативні оцінки навчально-професійних явищ цими студентами, можна передбачити, що їх мотивація до навчальної діяльності не завжди супроводжується позитивними емоціями.

Натомість 17 % студентів, які ніколи не брали участі в психологічному консультуванні, але з їх переважною більшістю проводилася психолого-просвітницька робота, відсутність психологічної готовності звертатись до психолога в основному пояснюють страхом бути висміяним, недовірою, сором'язливістю, замкнутістю і, навіть – впертістю тощо. Психолога вони називають "лікарем", причини звернення до психолога вважають "порушеннями психіки", засоби вирішення психологічних проблем визначають як "зовнішні обставини". Вони проявляють невизначене (нейтральне) ставлення до спеціальності, навчальних предметів та лише стабільно позитивне – до навчального закладу. Зафіксовано байдуже ставлення цих студентів до своєї поведінки і свого "Я". Це свідчить про низький рівень психологічної культури, труднощі в розумінні студентом самого себе. Позитивне ставлення у цих студентів – до одногрупників. Добрі стосунки з однокурсниками і викладачами можна пояснити їх спільністю поглядів на соціальні проблеми, прийняттям етичних норм, вмінням спілкуватися тощо.

В анкетах студенти описали самі різноманітні значущі академічні проблеми, які деструктивно впливають на фахове становлення. Неспроможність їх вирішити, відсутність партнерської підтримки з боку викладачів можуть ускладнити професійний розвиток молодої людини.

Студентський вік – це період пізньої юності. Він є важливим етапом онтогенезу, переходом від підліткового віку до періоду самостійного дорослого життя (17-25 років). Дж. Стенлі Холл вважає юність "пері-

одом великих потрясінь, поганой емоційної адаптації і неврівноваженості, частої зміни настроїв, коливань між активним інтересом до всього оточуючого й апатією, веселістю і пригніченістю, самозакоханістю і скромністю" [5, с. 51]. Тим часом Е. Еріксон назвав юність періодом "нормативної кризи". "У студентської молоді неминуче зіткнення бажаного майбутнього і реального теперішнього набуває характеру кризи навчально-професійної орієнтації. На стадії професійної освіти багато студентів переживає розчарування у професії, яку обрали. Виникає незадоволення окремими предметами, з'являються сумніви у правильності професійного вибору, падає інтерес до навчання" [6, с. 31]. Вікову періодизацією пов'язують з появою психологічних новоутворень, зміною соціальної ситуації і діяльності, адаптацією та з кризами професійного становлення.

На сьогоднішній день кризи навчально-професійної орієнтації чи вибору професії може зумовлювати або ж загострювати міграція студентів і викладачів в Україні внаслідок складних зовнішніх і внутрішніх обставин у суспільстві. Зміна навчально-фахового довкілля та звичного способу життєдіяльності, втрата друзів, інтересів, житла послаблюють механізми регуляції соціальної поведінки молоді людини, яка часто потребує кваліфікованої консультативної допомоги.

До того "період навчання у ВНЗ збігається з другим періодом юності, або першим періодом зрілості. Це пора самоаналізу і самооцінок. Самооцінка здійснюється шляхом порівняння ідеального "Я" з реальним. Але ідеальне "Я" ще не виважено і може бути випадковим, а реальне "Я" ще не оцінено всебічно самою особистістю. Це об'єктивне протиріччя у розвитку особистості може викликати внутрішню невпевненість у собі і супроводжується іноді зовнішньою агресивністю, зухвалістю або почуттям незрозумілості" [7, с. 640-641].

Поза сумнівом, соціальні й вікові проблеми молоді юнацького віку зумовлюють основне завдання академічного консультування – надання психологічної допомоги студентам для досягнення таких цілей: 1) розв'язання суперечностей – між потребами студентів і їх ігноруванням викладачами, керівництвом структурних підрозділів вищого навчального закладу; між уявленнями про очікування від життя, всемогутність людини і обмеженість її можливостей перед реальними обставинами; між "Я – реальним" і "Я – ідеальним"; 2) оптимізація адаптації першокурсників; 3) підвищення рівня професійно-кризової толерантності й психологічної компетентності студентів всіх курсів; 4) психологічне забезпечення навчально-виховного процесу; 5) розширення межі відповідальності за своє життя і здоров'я; 6) формування моти-

вації до досягнення успіху в навчальній діяльності; 7) розвиток якісно нових комунікативних здібностей студентів відповідно до європейських вимог, пов'язаних з інноваційними перетвореннями в освіті.

З урахуванням діагностики академічних проблем студентів з низьким рівнем психологічної компетентності нами розроблено методичні рекомендації щодо їх успішного вирішення та з метою поліпшення навчально-виховного процесу університету. Ці рекомендації розроблялися як програми психологічного супроводу особистісно-професійного розвитку студентів за такими темами: "Розвиток професійної відповідальності", "Формування лідерських якостей", "Організація самостійної роботи з підручниками", "Асертивна поведінка студентів", "Виховання уважності як риси особистості", "Тренування в переключенні уваги", "Психологічні засоби стимуляції інтелектуальної активності", "Система психічної саморегуляції для студентів з домінуванням холеричного типу темпераменту", "Професійна рефлексія", "Професійно важливі особистісні якості і профпридатність" тощо. Під час реалізації кожної з програм студенти розв'язують завдання з складними навчальними чи професійно-фаховими завданнями. Отриманий учасниками академічного консультування досвід щодо вирішення змодельованих психологом проблем впливає на подолання ними труднощів у професійному становленні, спонукає до усвідомлення своїх особистісних якостей, необхідних для успішної професіоналізації.

Розв'язання студентами навчальних і професійних завдань з участю психолога-консультанта відіграє важливу роль у формуванні професійної рефлексії – здатності бачити ситуацію з позиції людини з професійним досвідом – викладача чи спеціаліста, а також можливість подивитися на себе ніби з боку, усвідомлюючи свої професійно важливі особистісні якості. Безумовно, для забезпечення успішних ділових стосунків у професійній діяльності, спрямованих на спрацьованість у взаємодії з іншими людьми, важливим є цілеспрямоване формування у майбутніх фахівців уяви – від епізодичної і хаотичної до її згортання і включення в стан іншої людини. Накопичення досвіду вирішення професійних проблем, його узагальнення й аналіз є засобом усвідомлення особистістю моделі цілісної професійної дійсності як необхідний компонент її адекватного пізнання.

Як показало дослідження, застосування цих програм у процесі практичної роботи психолога сприяє: 1) забезпеченню психологічного супроводу особистісно-професійного розвитку студентів ВНЗ; 2) адаптації особистості студентів до непередбачуваних ситуацій кризи професійного становлення (зміна спеціальності у зв'язку з закриттям навчальних закладів; переведення на інший факультет; зміна спеціаль-

ності, факультету, кваліфікації; втрата роботи тощо); 3) корекції стійких емоційних і мотиваційних утворень, які є визначальними у регуляції поведінки особистості.

Водночас психологічне забезпечення мотиваційного механізму особистісно-професійного розвитку – "досягнення" – у контексті корекційно-розвивальної роботи включало такі завдання: 1) коригування і формування системи емоційних ставлень студентів до ситуації професійних змін та своєї майбутньої професії; на базі конструктивного емоційного ставлення студентів до своєї майбутньої професії – актуалізація потреби у продуктивній навчальній діяльності, що сприяє особистісному й професійному зростанню; 2) спонукання студентів до усвідомлення конструктивного професійного ставлення як потреби та знаходження її предметів через уявний образ майбутнього успішного професійного життя; 3) на основі сформованих професійних інтересів, мотивів та цінностей навчання студентів ефективному плануванню конкретних цілей та засобів розв'язання завдань відповідно до вимог навчальної діяльності; 4) формування у студентів готовності до успішних стратегій поведінки в умовах професійного становлення.

Мотиваційний механізм "досягнення" доречно актуалізувати у студентів з метою формування у них образу успішного професійного майбутнього, системи професійних цінностей, мотивації належності до фаху та професійної ідентифікації; а також вироблення потреби в самоактуалізації як найвищого рівня мотивації досягнення успіху навіть у непередбачуваних умовах навчальних змін. Названі мотиваційні явища значною мірою зумовлюють ставлення особистості до своєї майбутньої професії чи професійної діяльності [4].

Безумовно, психологічною умовою успішної реалізації психологічного супроводу особистісно-професійного розвитку студентів завжди є особистість консультанта, позитивне ставлення психолога до своєї професії, науки, студентів. У зв'язку з цим В.М. М'ясищев вказував на суб'єкт-суб'єктні ставлення: особливості особистості, що він описував у своїй концепції, являють собою продукт її взаємостосунків з людьми. Особливої значущості він надавав ставленню особистості до діяльності [1]. У професійній діяльності психолога важливе значення мають рівнозначно як суб'єкт-об'єктні ставлення консультанта до діяльності, так і суб'єкт-суб'єктні ставлення до клієнта. Позитивне ставлення до діяльності, навчального закладу, студентів й до самого себе визначають професійно важливі особистісні характеристики самого психолога.

Вимогами до особистісних якостей психолога є: достатня сформованість системи умінь регуляції та саморегуляції, творче ставлення

до роботи, володіння мотивацією досягнення успіху та позитивне уявлення про образ "Я", емпатія, рефлексія, риси соціальної зрілості, комунікативні й організаторські здібності тощо [3].

Успішний консультант має такі риси особистості, які дають йому можливість підтримувати стосунки з клієнтом і позитивний психологічний клімат на основі взаєморозуміння, професійно правильно організовуючи бесіду. Отже, успішну партнерську взаємодію психолога і студента у процесі академічного консультування забезпечують ставлення консультанта – суб'єкт-суб'єктні – до клієнта та суб'єкт-об'єктні – до професійної діяльності.

Висновки. Сучасна проблематика та специфіка завдань психологічного консультування студентів ВНЗ зумовлена індивідуальними, соціально-психологічними й віковими особливостями юнацького віку молодих людей, кризами професійного становлення, специфікою навчально-виховного процесу в університеті, наслідками складних зовнішніх і внутрішніх обставин у суспільстві, зокрема міграцією молодих людей в Україні. Якість консультативних послуг залежить від професійно важливих особистісних характеристик самого консультанта, суб'єкт-діяльної сутності особистості психолога у процесі його партнерської взаємодії з студентами. Емпірично з'ясовано – найвищу результативність з метою формування психологічної культури студентів з усіх видів роботи психолога університету має саме консультативна. Значущими бар'єрами звернення студентів до психолога за допомогою є: низький рівень психологічної культури, недовіра, страхи, почуття сорому, побоювання втрати власної автономії, брак інформації про роботу фахового психолога тощо. Встановлено, що учасники консультативного процесу мають високий рівень психологічної компетентності. Вона охоплює не лише відмінні психологічні знання (змістовний компонент), а й уміння (дієво-процесуальний компонент) перенесення цих знань у практику для самостійного вирішення майбутнім фахівцем психологічної проблеми в значущій навчальній ситуації на етапі професійного становлення.

Відтак, співпраця психолога-консультанта ВНЗ з студентами у процесі академічного консультування розвиває в них рефлексію щодо себе та інших людей, самоконтроль, емпатійні й комунікативні здібності, сприяє прояву гармонійності в особистісному зростанні й формуванню професійних мотивів – прагнення до пізнання себе і професійного світу з настановою його конструктивного перетворення та повної самореалізації в обраній професії. Та найбільш важливим компонентом особистісно-професійного розвитку студентів є формування тих професійно важливих особистісних якостей, які забезпечать майбутньому фахівцю конкурентоспроможність на ринку праці.

Професійний обов'язок психолога – підвищення психологічної культури всіх учасників навчально-виховного процесу – це одна з вагомих умов особистісного зростання й професійного становлення особистості студента. У перспективі дослідження вивчення особливостей впливу психологічного консультування – як двостороннього діалогу між психологом і клієнтом – на особистісно-професійний розвиток на всіх етапах професійного становлення фахівця.

Список використаних джерел

1. Мясищев В.Н. Психология отношений / Мясищев В.Н. / [под ред. А.А. Бодалева]. – М. : Изд-во "Институт практической психологии" ; Воронеж. : НПО "МОДЕК", 1998. – 356 с.

2. Основи практичної психології : підручн. для студентів в. навч. закладі / [В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.]. – 3-тє вид., стереотип. – К. : Либідь, 2006. – 536 с.

3. Панок В.Г. Психологічне консультування: теорія та практика : навч.-метод. посібник / В.Г.Панок, І.М.Зварич, Я.В.Чаплак, О.М.Чернописький. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 272 с.

4. Пилипенко Н.М. Мотиваційні чинники адаптації молоді людини до ситуації кризи професійного становлення : дис. на здобуття наук. ступеня канд. психолог. наук : спец. 19. 00. 01 "Загальна психологія; історія психології" / Н.М. Пилипенко. – К., 2012. – 276 с.

5. Райс Ф. Психология подросткового и юношеского возраста / Райс Ф. – СПб. : Питер, 2000 – 656 с.

6. Сыманюк Э.Э. Психология профессионально обусловленных кризисов / Эльвира Эвальдовна Сыманюк. – М. : Изд-во Москов-го психолого-социального института ; Воронеж : Изд-во НПО "МОДЭК", 2004. – 320 с.

7. Столяренко Л.Д. Основы психологии : учебн. Пособие / Столяренко Л.Д. – [8-е изд. и перераб.]. – Ростов-на-Дону. : Феникс, 2003. – 672 с.

8. Чепелева Н.В. Психологічна служба у вищих закладах освіти / Н.В. Чепелева, Н.І. Порякель // Практична психологія та соціальна робота. – 2001 – № 6.

Spisok vikoristanix dzherel

1. Mjasishhev V.N. Psihologija odnoshenij / Mjasishhev V.N. / [pod red. A.A. Bodaleva]. – M. : Izd-vo "Institut prakticheskoj psihologii" ; Voronezh. : NPO "MODEK", 1998. – 356 s.

2. Osnovi praktichnoї psihologii : pidruchn. dlja studentiv v. navch. zakladi / [V. Panok, T. Titarenko, N. Chepeleva ta in.]. – 3-tje vid., stereotip. – K. : Libid', 2006. – 536 s.

3. Panok V.G. Psihologichne konsul'tuvannja: teorija ta praktika : navch.-metod. posibnik / V.G.Panok, I.M.Zvarich, Ja.V.Chaplak, O.M.Chernopis'kij. – Chernivci : Chernivec'kij nac. un-t, 2011. – 272 s.

4. Pilipenko N.M. Motivacijni chinniki adaptacii molodoi ljudini do situacii krizi profesijnogo stanovlennja : dis. na zdobuttja nauk. stupenja kand. psiholog. nauk : spec. 19. 00. 01 "Zagal'na psihologija; istorija psihologii" / N.M. Pilipenko. – K., 2012. – 276 s.

5. Rajs F. Psihologija podrostkovogo i junosheskogo vozrasta / Rajs F. – SPb. : Piter, 2000 – 656 s.

6. Symanjuk Je.Je. Psihologija professional'no obuslovlennyh krizisov / Jel'vira Jeval'dovna Symanjuk. – M. : Izd-vo Moskov-go psihologo-social'nogo instituta ; Voronezh : Izd-vo NPO "MODJeK", 2004. – 320 s.

7. Stoljarenko L.D. Osnovy psihologii : uchebn. posobie/ Stoljarenko L.D. – [8-e izd. i pererab.]. – Rostov-na-Donu. : Feniks, 2003. – 672 s.

8. Chepeleva N.V. Psihologichna sluzhba u visshih zakladah osviti / N.V. Chepeleva, N.I. Povjakeľ // Praktichna psihologija ta social'na robota. – 2001 – № 6.

Pilipenko N.N. Influence of the psychological advising on professional development of students personality. In the article is analysed influence of academic advising of students of higher educational establishment on its personality and professional becoming. It is empiric found out – with the purpose of forming of psychological culture of students from all of types of psychologists work at the university the greatest effect has exactly consultative work. It is set that the participants of consultative process have a high level of psychological competence. A professional duty of psychologist is development and realization of the programs of increase of psychological culture of all of participants of an educational-educate process. The scientific novelty of research is stipulated the ground of purposeful influence of psychologist during the academic advising on personality professional development of student which is the psychological mean of increase of his psychological competencial level and forming of important professional personality qualities of future specialist. At the same time determination of concepts is specified and deep "academic advising" and "psychological competence", methodical recommendations are developed in relation to the improvement of an educational-educate process of university taking into account diagnostics of academic problems of students with the low level of psychological competence. The practical value of research consists in realization of the author programs from the grant of psychological help students with the low level of psychological competence. Students psychological accompaniment is directed on forming of professional reflection and motivations of achievement of success in activity.

Key words: academic advising, psychological competence, personality professional development.

Отримано: 26.04.2014 р.